

EVALUAREA CERINTELOR

Identificarea cerințelor

La unii dintre copii, deficiențele sunt evidente. Dacă sunt slabi și supraponderali, dacă au vreo deficiență fizică sau incapacitate de control a brațelor, acestea sunt imediat sesizate.

Unii copii au mai mult de o deficiență.

Majoritatea deficiențelor trebuie identificate încă din primele zile de școală. Nu uitați să consultați familia și specialiștii care vă pot oferi informații utile.

Este la fel de important ca profesorii să identifice atât abilitățile cât și dizabilitățile copiilor.

Profesorii trebuie să transmită informațiile privind copiii cu deficiențe, mai ales atunci când aceștia se transferă în alte clase. Este posibil ca la unii copii deficiențele să se accentueze odată cu vârsta, sau la alții problemele să apară atunci când sunt mai mari. De aceea, profesorii din ciclul gimnazial trebuie preveniți asupra acestor posibile probleme.

Identificarea târzie a deficienței și lipsa unei predări adecvate în primii ani adâncesc dificultățile copiilor.

Deficiențe de auz

Alături de „deficiențe de auz” mai sunt utilizați și alți termeni, cum ar fi „hipoacuzie” sau „surditate”. Sunt dese situațiile în care noi presupunem că un copil aude bine, dar de fapt acesta să aibă dificultăți de auz. Copiii nu ne pot spune dacă au sau nu probleme de auz pentru că nu știu ce înseamnă să auzi bine!

Unele deficiențe ușoare de auz apar și dispar, datorită expunerii copilului la răceli în zona capului sau infecții repetate ale urechii.

Semne de avertizare

- ★ *Atenție slabă:* dacă un elev nu este atent în clasă, este posibil să nu audă bine ceea ce i se spune sau să perceapă sunetele în mod distorsionat. Din aceste motive, copilul fie percepe greșit ceea ce spune profesorul, fie nu mai face nici un efort să asculte și să fie atent. În cazuri foarte rare un astfel de elev este extrem de atent, făcând eforturi serioase pentru a desluși ce se vorbește.
- ★ *Dezvoltarea slabă a vorbirii:* o vorbire imatură, neobișnuită sau distorsionată se poate datora pierderii auzului. Sau, dacă un copil vorbește fie prea tare, fie prea încet.
- ★ *Dificultate în a urmări indicațiile verbale*
- ★ *Copilul răspunde mai bine la sarcinile pe care le primește atunci când profesorul este mai aproape de el, sau răspunde mai bine la sarcinile care presupun un răspuns scris, decât cele care presupun un răspuns oral.*
- ★ *Elevul întoarce capul pentru a auzi mai bine*
- ★ Din cauza unor probleme de auz, copilul, înainte de a începe să rezolve o sarcină, *se uită să vadă ce fac ceilalți colegi sau la profesor, pentru a observa niște indicii.*
- ★ *Copilul poate să roage colegii sau profesorul să vorbească mai tare.*
- ★ Uneori poate da un *răspuns greșit* la o întrebare sau poate *să nu răspundă deloc.*
- ★ Copiii care au pierderi de auz preferă să lucreze în *grupuri mici*, să se așeze în *locuri mai liniștite în clasă, sau să stea în primul rând.*

- ★ Ca reacție la faptul că nu aude, copilul poate părea *timid, retras* sau chiar *încăpățânat și neascultător*.
- ★ Elevul poate avea *rețineri în a participa la activități care presupun discuții și conversație, nu râde la glume sau nu înțelege umorul*.
- ★ Elevul are *tendința de a se izola și de a nu participa la activitățile sociale*.
- ★ Elevul este *capabil să înțeleagă mai bine mimica, mișcările corpului și informațiile contextuale*, și nu limbajul verbal, și de aceea, uneori se ajunge la concluzii greșite – se confundă cu deficientul mintal.
- ★ Copilul se poate plânge frecvent de *dureri de urechi, dureri de gât și amigdale*.
- ★ *Se pot produce secreții ale urechii*.

Adaptări la clasă

- Copilul va fi așezat cât mai aproape de profesor (1 nu mai mult de 3 metri);
- Profesorul va sta pe cât de mult posibil cu fața către elev; nu-și va acoperi fața cu cartea, atunci când citește și nu va vorbi când este întors cu spatele;
- Lumina nu trebuie să vină din spatele profesorului pentru că fața îi va rămâne în umbră. Lumina trebuie să fie cât mai bună pentru ca fața, mâinile și buzele profesorului să fie cât mai vizibile;
- Pentru unii copii este un avantaj dacă văd și profesorul și colegii în același timp. Urmărind răspunsurile date de ceilalți colegi, pot să învețe mai bine. De aceea mobilierul poate fi aranjat în așa fel încât copilul să stea cu fața către ceilalți copii și profesor.
- Se va încerca reducerea la maximum a zgomotelor de fond. Se va folosi o clasă amplasată într-o zonă mai liniștită a școlii.

Sugestii privind predarea-învățarea pentru elevii cu pierderi de auz

- Dacă copilului i se recomandă aparat auditiv, verificați dacă acesta îl poartă, dacă este pornit și dacă are baterii bune;
- Vorbiți clar și tare, fără a exagera și țipa;
- Folosiți cuvinte și propoziții simple, combinate cu gesturi sau imagini pentru a ajuta copilul să înțeleagă ceea ce doriți să spuneți. Profesorul trebuie să îmbine limbajul vorbit cu gesturile, să folosească imagini, planșe, panouri.
- Puneți elevul să lucreze împreună cu un elev care aude. Acesta îl poate ajuta.
- Încurajați elevul să observe și să asculte ce spun ceilalți colegi atunci când răspund la întrebări.
- Verificați împreună cu el dacă a înțeles ceea ce trebuie să facă.
- Pentru copiii cu deficiențe de auz este mai greu să accepte să lucreze în grup, deoarece sunt mulți cei care vorbesc și pentru că se vorbește mult. Profesorul se poate folosi de aceste momente de lucru în grup pentru a discuta numai cu acest elev.
- De obicei, copilul nu vorbește foarte clar. Aveți răbdare să ascultați ce vrea să vă spună. Ajutați-l să folosească cuvintele corect, lăudându-l pentru fiecare efort și reușită.

Deficiențe de vedere

Pentru a descrie diversele grade și tipuri de deficiențe de vedere se folosesc mai mulți termeni cum ar fi: *vedere slabă, pierdere parțială de vedere (ambliopie) și pierdere totală de vedere (orbire sau cecitate).*

Multe din problemele de vedere ale copiilor se pot corecta ușor cu ochelari de vedere, dacă problema este identificată corect. Altele, însă, pot fi probleme mai serioase. Unele dintre semnele de avertizare pot fi sesizate ușor, în timp ce altele pot trece neobservate.

Semne de avertizare

- ★ *Indicatori de natură fizică:* ochi roșii, coji pe pleoape între gene, urcioare repetate, pleoape umflate, ochi umezi sau care curg, strabism, privire încrucișată, ochi de dimensiuni diferite, pleoape lăsate, ochi cu aspect obosit.
- ★ Elevul *se freacă frecvent la ochi* sau atunci când are de făcut ceva care-i solicită mai mult ochii.
- ★ Elevul *acoperă sau închide un ochi* dacă simte că nu vede bine cu acel ochi sau ridică sau înclină capul înainte.
- ★ *Mimica specială:* clipește foarte des, strânge ochii, se încruntă sau are o mimică distorsionată atunci când citește sau când privește ceva cu atenție.
- ★ *Nu are capacitatea de a localiza și de a ridica un obiect de dimensiuni mici.*
- ★ *Sensibilitate la sau dificultate în funcție de lumină:* elevul clipește foarte des sau tinde să închidă ochii când lumina este mai puternică. Este posibil să vadă cu dificultate când lumina este slabă, sau să nu vadă deloc după ce se înserează.
- ★ *Dificultate în a citi și a lucra cu obiecte:* aduce cartea sau obiectele foarte aproape de ochi, dar se descurcă foarte bine dacă i se dau instrucțiuni verbale.
- ★ *Dificultate în a lucra în scris:* când scrie nu poate respecta rândul sau scrie între spații.
- ★ Probleme legate de faptul că nu vede la distanță pot conduce la *evitarea spațiului de joacă sau la evitarea oricăror activități care presupun mișcare.* Un astfel de elev preferă să citească sau să facă orice activități statice.

Adaptări la clasă

- Aflați de la respectivul elev care este locul de unde vede cel mai bine la tablă (ex. în primul rând).
- Lumina nu trebuie să se reflecte pe tablă, iar ceea ce se scrie cu cretă trebuie să fie foarte vizibil.
- Dacă elevul este sensibil la lumină, nu-l așezați lângă fereastră. Permiteți-i să poarte o șapcă cu cozoroc pentru a-și proteja ochii de lumină, sau puneți-i la dispoziție un carton pe care să-l folosească ca ecran de protecție atunci când citește sau scrie.
- Luați toate măsurile ca elevul să cunoască bine școala și clasa. Profesorii sau elevii care văd trebuie să-l conducă atunci când se deplasează, stând în spate și ușor în lateral, ținându-l ușor de cot. Copilul va fi avertizat asupra obstacolelor sau treptelor, intrărilor mai înguste, etc.

Sugestii privind predarea-învățarea la elevii cu deficiențe de vedere

- Pe tablă se va scrie mai mare sau se vor utiliza alte mijloace vizuale. Se recomandă folosirea cretei colorate. Permiteți elevului să vină foarte aproape de tablă sau de late materiale vizuale pentru a vedea mai bine.
- Citiți cu voce tare ceea ce este scris pe tablă.
- Elaborați materiale didactice care pot fi citite cu ușurință, sau se pot mări imagini și materiale prin copiere.
- Li se vor pune la dispoziție caiete cu liniatură mai pronunțată
- Pentru unii copii sunt foarte utile dispozitivele de mărit scrisul (lupa).
- Încurajați copilul să urmărească rândul folosind un indicator sau cu degetul.
- Copiii care au probleme cu vederea învață deseori folosindu-se de pipăit. De aceea oferiți-le ocazia să lucreze cu obiecte.
- Pentru a-i ajuta la ceea ce au de făcut este bine să lucreze împreună cu un coleg care vede.
- Pentru încurajare, copilul trebuie lăudat sau răsplătit printr-un gest de mângâiere.
- În timpul orei se vor rosti numele tuturor copiilor pentru ca el să știe cine vorbește.
- De un foarte mare ajutor le este calculatorul. Acesta le oferă posibilitatea de a scoate la imprimantă texte cu un scris foarte mare, se pot asculta textele, etc.

Deficiențe de intelect

Între toate deficiențele, acestea sunt cele mai frecvente. Pentru a descrie astfel de deficiențe se folosesc termeni ca: *tulburare de dezvoltare, retard mintal, handicap mintal, dificultăți severe de învățare.*

Dizabilitatea intelectuală afectează dezvoltarea copilului sub toate aspectele. Acești copii au un ritm mai lent de dezvoltare fizică, de achiziție a limbajului, de însușire a deprinderilor de autoservire și de formare a deprinderilor de învățare.

Semne de avertizare

Aceste semne sunt grupate în șase arii. Este posibil ca acei copii care manifestă semne din toate aceste arii să aibă o deficiență mintală. Problemele care pot să apară într-o arie, dar nu apar și în altă arie, pot indica o anumită dificultate de învățare.

Vârsta cronologică a copilului reprezintă doar un indicator general. Cel mai bun indicator este vârsta la care copilul din comunitatea respectivă ajunge să capete aceste deprinderi. La unii copii ritmul natural de dezvoltare este mai lent decât la alții, fără ca aceștia să aibă vreo deficiență. De asemenea, faptul că un copil trăiește într-o comunitate multilingvistică poate încetini ritmul de dezvoltare a limbajului deoarece ale copil trebuie să-și însușească mai multe limbi deodată.

Vorbirea

- ★ Nu spune „mama” (sau un cuvânt echivalent) până la 18 luni
- ★ Nu poate numi câteva obiecte/persoane cunoscute la 2 ani
- ★ Nu repetă cântece/versuri simple la 3 ani
- ★ Nu vorbește în propoziții scurte la 4 ani
- ★ Nu este înțeleș de persoane din afara familiei la 5 ani
- ★ Vorbește altfel decât alți copii de aceeași vârstă

Întelegerea limbajului

- * Nu reacționează la propriul nume la 1 an
- * Nu identifică părțile feței la 3 ani
- * Nu poate urmări relatări simple la 3 ani
- * Nu poate răspunde la întrebări simple la 4 ani
- * Nu poate respecta instrucțiuni simple în clasă la 5 ani
- * Pare să aibă probleme în a înțelege ceea ce i se spune, comparativ cu copiii de aceeași vârstă

Jocul

- * Nu-i place să joace jocuri simple (legănat) la 1 an
- * Nu se joacă cu obiecte cunoscute la 2 ani
- * Nu se joacă cu alți copii la 4 ani
- * Nu se joacă la fel ca alți copii de aceeași vârstă

Miscarea

- * La 10 luni nu stă singur în picioare, fără sprijin
- * Nu merge la 2 ani
- * Nu-și menține echilibrul într-un picior la 4 ani
- * Coordonare motorie slabă. Se mișcă altfel decât alți copii de aceeași vârstă

Comportamentul

- * Are o atenție de scurtă durată
- * Are o capacitate redusă de memorare
- * Este hiperactiv, agresiv sau turbulent
- * Este apatic sau indiferent

Cititul și scrisul

La vârsta de 5 ani, sau după primul an de școală:

- * Are probleme în a copia forme ca cercul, pătratul
- * Are probleme în a îmbina figuri și a forma imagini
- * Confundă litere (de exemplu d cu b)
- * Are probleme în a-și pune în ordine literele unui cuvânt sau cuvintele pe planșe
- * Nu ține minte și nu poate reproduce în ordine 5 cuvinte sau 5 cifre imediat după ce le-a auzit

Adaptări la clasă

- Reducerea elementelor de distragere a atenției – pe masa de lucru să fie numai obiectele necesare, în ordine
- Copiii care au tendința de a se plimba prin clasă, vor fi așezați în bănci lângă perete, alături de copii mai voinici. Li se pot da sarcini care să implice mișcarea prin clasă și să nu distragă atenția: să distribuie fișe, caiete, să ștergă tabla, etc.
- Se va încerca găsirea unei persoane (voluntar, profesor de sprijin) care să vină la școală zilnic pentru a se ocupa de acel copil. În alte momente această persoană se poate ocupa de restul clasei, în timp ce învățătorul se va ocupa de el.

Sugestii privind predarea-învățarea pentru elevii cu deficiențe mintale

- Profesorul va arăta și nu doar va spune copilului ce să facă
- Atunci când se dau indicații, se folosesc cuvinte simple și se verifică dacă acel copil a înțeles ce are de făcut
- Se vor folosi obiecte concrete, pe care copilul să le simtă și să le mănuiască, și nu numai lucrul cu creion și hârtie
- Se va încerca legarea lecției de experiențele din viața copilului
- Se va face o singură activitate (nu mai multe în același timp) și se va duce până la capăt. Se va marca clar sfârșitul unei activități, cât și începutul unei activități noi.
- Sarcina se va descompune în etape sau obiective de învățare mici. Rezolvarea sarcinii se începe cu ceea ce deja copilul știe și apoi se va trece la o etapă mai dificilă. Dacă apar probleme, se va reveni la etapa mai ușoară.
- Atunci când copilul reușește fiți darnici cu laudele
- Dați copilului să exerseze de mai multe ori rezolvarea aceleași sarcini – ceea ce se numește uneori „supraînvățare” – dar este o metodă prin care ne asigurăm că acel copil stăpânește deprinderea respectivă și prin care acesta capătă încredere. Însă nu trebuie exagerat.
- Puneți copilul să lucreze cu un coleg răbdător care îi poate explica încă o dată cerința exercițiului și îl poate ajuta în rezolvarea problemelor mai dificile.
- Ignorați comportamentul necorespunzător al copilului dacă acesta este folosit pentru a vă atrage atenția. În schimb, atunci când se comportă corespunzător, lăudați-l și dați-i atenția cuvenită.